

Datum 2020-09-10
Diarienummer 2020-13407

Miljönämnden Malmö stad
miljo@malmo.se

Yttrande över remissutgåvan av Miljöprogram 2021-2030, Miljöprogram för Malmö Stad, Dnr MN-2018-964

Miljöförvaltningens synpunkter

Göteborgs Stads miljöförvaltnings bedömning fokuserar på hur programmet kan stärkas genom att förtydliga utformning samt innehåll.

Det remitterade förslaget till nytt miljöprogram för Malmö 2021-2030 sätter enligt förvaltningens bedömning upp mål för ett rimligt urval av viktiga miljöproblem. Programmets mål svarar även mot relevanta mål i Agenda 2030 samt Sveriges nationella miljömål. De tre övergripande målformuleringarna är väl valda för att vägleda stadens arbete för att minska dess negativa miljöpåverkan.

Programmets utformning

Enligt miljöförvaltningens bedömning är programmet lättläst och skapar en god överblick över vilka som är de viktigaste miljöfrågorna och vilka områden staden ska fokusera på för att nå programmets olika målbilder. Layouten är föredömligt enkel och pedagogisk. Programmets övergripande målbild klargör den politiska ambitionen med stadens arbete inom den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling. Vilka av de globala hållbarhetsmålen som respektive mål bidrar till att nå illustreras på ett bra sätt.

För att ytterligare förstärka programmets pedagogik och underlätta stadens arbete med genomförandet under programperioden anser förvaltningen att det bör förtydligas vilka formuleringar som är mål och delmål eller motsvarande. Vi uppfattar att programmet innehåller tre mål med fyra tillhörande delmål var, och benämner dem så i vårt fortsatta remissvar för att tydliggöra vad vi menar.

Programmets kortfattade utformning har stora fördelar, men leder samtidigt till att viktig information ofta saknas. Detta gäller särskilt indikatorerna. Programmet skulle vinna på att, antingen i programmet eller i en bilaga, definiera vad indikatorerna innebär, vilka systemgränser som används och vad det är som ska mätas. Hur definieras exempelvis negativa utsläpp av växthusgaser, malmöbornas besvär av buller, utbudet av grönska och vatten i stadsmiljön? I en bilaga skulle också en nulägesbeskrivning för respektive mål kunna finnas.

Programmets ambitioner beskrivs i text i mål och delmål och specificeras genom indikatorernas målvärden. Att indikatorerna saknar nulägen och, i de flesta fall, kvantifierade målvärden gör det svårt att få grepp om hur stor utmaningen är att nå de olika målen. För majoriteten av indikatorerna anges istället att målvärdet är att det ska öka eller minska. Det kan finnas goda skäl till den typen av målformuleringar. Vi bedömer dock att det riskerar att inte ge en tillräcklig vägledning för nämnder och bolagsstyrelser i vilka åtgärder som behöver vidtas och att det medför en risk för olika tolkningar av när målen är uppnådda. Vi inser dock svårigheten med att sätta kvantifierade målvärden baserat på begränsat faktaunderlag. Om det är för svårt att fastställa exakta målvärden kan det kanske övervägas att använda sig av intervall, exempelvis 30-50 procents minskning? Ett annat alternativ kan vara att det anges i programmet att de målvärden som saknas ska bestämmas till den första revideringen av programmet efter ett par år.

Under rubriken "Förhållandet till andra styrande dokument" anges att miljöprogrammet till stor del konkretiseras genom andra styrande dokument och handlingsplaner, till exempel Trafik- och mobilitetsplan och Kretsloppsplan. I några av delmålen hänvisas till dessa underliggande styrande dokument, vilket gör kopplingen mellan de olika styrande dokumenten tydlig. Det skulle kunna övervägas att konsekvent för alla mål/delmål/indikatorer hänvisa till vilka andra styrande dokument som konkretiserar vad som behöver göras.

Synpunkter på mål och indikatorer

Ett Malmö med minsta möjliga klimatpåverkan

Alla fyra delmål på klimatområdet är på en relativt övergripande nivå och ger inte läsaren så mycket vägledning om vilka knäckfrågorna är för att minska klimatpåverkan. Exempelvis framgår inte vad staden ska uppnå inom energieffektivisering eller minskad klimatpåverkan från byggande. Förvaltningen bedömer att det troligen kommer behövas ytterligare konkretisering, i form av handlingsplaner eller motsvarande, för att ge nämnder och bolagsstyrelser tillräcklig styrning om vad som ska prioriteras.

För att tydliggöra var fokus i stadens arbete bör ligga kan det övervägas att i delmål 1 och 2 förtydliga att den absolut största potentialen till minskat klimatavtryck under tidshorizonten 2021–2030 ligger i att minska utsläppen och inte i att öka de negativa utsläppen. Det kan också övervägas om indikatorn om negativa utsläpp ska flyttas till delmål 2.

Ett Malmö med god livsmiljö

För flera av delmålen är indikatorerna relativt ospecifika och en tydligare definition av vad som ska följas upp skulle behövas. För delmål 1 väcks till exempel frågan om det är i vissa miljöer, vägavsnitt eller hos vissa grupper i befolkningen som exponeringen ska minska, eller är det sammanvägningar av många olika underindikatorer som ska redovisas? Ett annat exempel är att det behöver förtydligas om indikatorn om ökat resande med cykel, gång och kollektivtrafik i delmål 3 gäller Malmö stads organisation eller malmöborna.

Ett Malmö med rik och frisk natur

Det kan övervägas om delmål 4, Ökad resurseffektivitet, hör hemma bättre under klimatmålet där det troligen har en mer direkt påverkan. Det kan också övervägas om de indikatorer i delmål 4 som är samma som i kretsloppsplanen behöver repeteras i miljöprogrammet.

Genomförande och uppföljning

I förslaget till program anges att hela Malmö stads organisation har ett gemensamt ansvar för att målen i miljöprogrammet uppnås. Förvaltningen bedömer att programmets genomförande sannolikt skulle vinna på att peka ut vilka nämnder och bolagsstyrelser som har störst ansvar för att målen ska nås och om någon organisation har ett särskilt samordningsansvar för någon fråga.

Programmet anger inte om några särskilda arbetssätt, verktyg, stödprocesser eller strategier ska användas för att klara de utmaningar som det kommer att innebära att nå målen. Sannolikt skulle det stärka programmet ytterligare om det tydligare kunde beskrivas hur stadens organisationer ska arbeta för att nå målen.

Förvaltningen anser vidare att det vore bra om det anges i programmet om det planeras någon revidering under programperioden.

Ärendet har handlagts av:

Peter Aarsrud
Miljöutredare

E-post: peter.aarsrud@miljo.goteborg.se
Telefon: 031-368 37 53